

Måleri i flera dimensioner

Sigrid Sandström och Anton Elfving på konsthallen i Luleå

Ute doftar det påtagligt av svavel. Luktar kanske någon skulle säga. Hursomhelst - Luleå är en stad där tung industri gör sig påmind i luften, masugnen andas oss, tunga tåg pulserar med jämna mellanrum förbi och sänder signaler genom våra sovrumsfönster. Det svavelgula, ibland bara som aningar i kanten av en yta, i Sigrid Sandströms målningar passar väl in här.

Det är dock inte svavlet utan konsten som liksom får mig att dra efter andan. Det händer inte ofta att konsthallarnas konst lyckas med det. Det gör Sigrid Sandströms utställning "Händelser och tillhåll". Hon som räknas till sin generations mest framstående i landet visas just nu på Konsthallen i Kulturens hus.

Överrumplad rör jag mig i en hängning som är lika minutiöst genomförd som målningarna i sig: slumpen eller det avlyssnade i lager på lager av exakt lagda linjer av färg och tejp, om än ibland krokiga, och andra gånger i form av färgfält. Verk som tar rummen i anspråk och kanske själva bestämmer i vilken ordning och var de ska hänga.

Hängningen omfattar Konsthallens nedre tre stora rum. För den tycks Sandström - och i så fall också verken - ha infogat rummets arkitektoniska linjer som till exempel fönster och dörrar. Det hela leder till ett lyckat och sammanhållet uttryck där både rum och verk ingår. Fönstren ger oss staden utanför, jag hör ett samtal mellan målningarna inomhus och det pågående livet på gatorna: förbi kör en röd bil med kajak på taket, en ambulans svänger i lugn takt ut ur rondellen på väg 97 mot Boden och Jokkmokk, en fontän glittrar i solen. Allt stadsplanerat och synligt i tre dimensioner.

I målningarna ser jag istället staden som skikt och karta. U-formade huskroppar och kvarter. Gator, ibland mer dragna som i desperation än i planerat lugn, för vi måste ju också ha något att gå på och hålla fast vid när allt annat rör sig och förändras. Men också staden i det lilla, och här återfinns också en annan teknik där textila material liksom skrynklats till ytan och blir bilden; den övergivna tunna plastpåsen i vattenpölen eller speglingen av ett brospann i en stillsam å. Så vackert det blir! Verken jag talar om heter, precis som de flesta av verken, *Utan titel* och är nästan alla gjorda i år. De är de första som möter besökaren i Konsthall 1. De är stora och det är de som tar andan ur mig.

Men egentligen har jag förstås ingen aning om Sandström målat just detta. Och det har ingen betydelse. Det abstrakta måleriet som erbjuds är öppet för ett lyssnande utan förkunskaper och förvillelser. Kanske så som de tidiga abstrakta expressionisterna från 1900-talet tänkte sig och utforskade.

En annan bild.

Det svarta, oljeblanka är påstridigt. En katastrof, ett utsläpp, asfalt som läggs över ännu en bit av jordytan. En stad som breder ut sig. Jag läser att Houston svämmas över då regnvattnet stormar drar med sig inte har någon mark som kan suga upp det. För det är staden som lust och olust, som en svårkontrollerad drift, Sandström ger mig.

Den svarta bilden, också den benämnd *Utan titel*, reflekteras i en spegel på motsatt vägg. Men bara om jag kommer från ett bestämt håll. Ur en annan vinkel är spegelns yta ännu inte tagen i anspråk.

Sigrid Sandström är dock inte ensam i konsthallen. Våningen ovanpå, galleriet som det kallas, har tilldelats Anton Elfving. Och hans verk kan inte annat än ackompanjera Sandström. De gör det oväntat väl, också här är det abstrakta språket närvarande.

Hos Elfving möter vi ett mildt femtiotal, med luddiga kanter, tecken, bokstäver, färgfält och dimmor. De är som aningar. Och en undrar vad en samtidskonstnär söker i detta; vila eller ett minne. Är det en slump att målningen med de p-formade tecknen har färgen brun? I Östersjön pågår en stor stridsövning, i Vidsel arbetar soldater som talar andra språk än svenska, det bullrar hårt när försvarets flyg övar. Står vi vid randen av en värld med ännu fler stora krig, fylld av symboler många hade hoppats varit glömda? Även om det inte är så han tänker får Elfving's målningar mig att se upp.

Det är första gången Anton Elfving ställer ut i hemstaden efter studierna på Kungliga konsthögskolan i Stockholm. Där har han haft Sandström som lärare och där har hon nu en professur i konst. Otacksamt, tänkte jag först. Så här, en stund senare, är det tvärtom en förmån för oss som besöker utställningen. Jag återvänder till Paul Klee och 1900-talskonstnärerna från ett amerikanskt 1950- och 1960-tal som sa något mellan rader ingen ens kunde peka på fanns där. Och jag ser nu mycket fram emot att lyssna på Sigrid Sandström när hon föreläser under den kommande konst- och litteraturmässan, Bok och Bild, i Luleå i oktober.

Text och foto: Regine Nordström

Volym 2017-09-15